

TRƯỜNG ĐẠI HỌC CÔNG NGHIỆP HÀ NỘI – BÀI GIẢNG ĐIỆN TỬ

BÀI 4
DANH SÁCH TUYẾN TÍNH

4.5. NGĂN XẾP

© 2021 Hanoi University of Industry All rights reserved

CẤU TRÚC DỮ LIỆU VÀ GIẢI THUẬT

4.5.1. Khái niệm ngăn xếp

- Là một danh sách tuyến tính.
- Việc bổ sung một phần tử vào ngăn xếp hoặc lấy một phần tử ra khỏi ngăn xếp chỉ thực hiện ở một đầu gọi là đỉnh ngăn xếp.
- Ngăn xếp được gọi là danh sách kiểu LIFO – Last In First Out.

© 2021 Hanoi University of Industry All rights reserved

CẤU TRÚC DỮ LIỆU VÀ GIẢI THUẬT

4.5.2. Cài đặt ngăn xếp bằng danh sách kế tiếp

- Cài đặt cấu trúc dữ liệu
- Cài đặt các phép toán cơ bản
  - Khởi tạo ngăn xếp rỗng
  - Kiểm tra ngăn xếp rỗng
  - Kiểm tra ngăn xếp đầy
  - Bổ sung một phần tử vào đỉnh ngăn xếp
  - Lấy một phần tử ở đỉnh ngăn xếp

© 2021 Hanoi University of Industry All rights reserved

CẤU TRÚC DỮ LIỆU VÀ GIẢI THUẬT

4.5.2.1. Cài đặt cấu trúc dữ liệu

© 2021 Hanoi University of Industry All rights reserved

CẤU TRÚC DỮ LIỆU VÀ GIẢI THUẬT

Cài đặt cấu trúc dữ liệu (tt)

- Giá sử N nguyên dương là số phần tử lớn nhất mà ngăn xếp có thể phát triển đến.
- Item là kiểu dữ liệu của các phần tử.
- Khi đó ngăn xếp là một cấu trúc gồm 2 thành phần
  - Biến *top* lưu chỉ số phần tử mảng lưu phần tử đỉnh ngăn xếp.
  - Mảng *e* lưu các phần tử của ngăn xếp.

© 2021 Hanoi University of Industry All rights reserved

CẤU TRÚC DỮ LIỆU VÀ GIẢI THUẬT

Cài đặt cấu trúc dữ liệu (tt)

Khai báo kích thước mảng → `#define MAX N`

Khai báo kiểu phần tử → Định nghĩa kiểu Item

Khai báo kiểu ngăn xếp →

```
struct Stack
{
    Item e[MAX] ;
    int top ;
};
```

Khai báo biến ngăn xếp → `Stack S;`

© 2021 Hanoi University of Industry All rights reserved

CÁU TRÚC DỮ LIỆU VÀ GIẢI THUẬT

Cài đặt cấu trúc dữ liệu (tt) – Ví dụ

- Cài đặt cấu trúc dữ liệu của ngăn xếp lưu trữ danh sách 100 học sinh gồm các thông tin:
  - Mã học sinh.
  - Họ tên học sinh.
  - Tuổi.
  - Điểm trung bình.
- Cấu trúc dữ liệu
  - Số học sinh nhiều nhất có thể có $N = 100$.
  - Kiểu dữ liệu học sinh: Cấu trúc gồm 4 thành phần.
  - Ngăn xếp.

Website: <https://hoai.edu.vn> © 2021 Hanoi University of Industry All rights reserved.

CÁU TRÚC DỮ LIỆU VÀ GIẢI THUẬT

Cài đặt cấu trúc dữ liệu (tt) – Ví dụ

```
#define MAX 100
struct HocSinh {
    int maHS;
    char hoTen[30];
    int tuoi;
    float diemTB;
};
struct Stack {
    HocSinh e[MAX];
    int top;
};
Stack S;
```

Website: <https://hoai.edu.vn> © 2021 Hanoi University of Industry All rights reserved.

CÁU TRÚC DỮ LIỆU VÀ GIẢI THUẬT

4.5.2.2. Các phép toán cơ bản

- Khởi tạo ngăn xếp rỗng


```
void initStack (Stack &S)
{
    S.top = -1;
}
```
- Kiểm tra ngăn xếp rỗng


```
int empty (Stack S)
{
    return (S.top == -1);
}
```

Ngăn xếp rỗng

Website: <https://hoai.edu.vn> © 2021 Hanoi University of Industry All rights reserved.

CÁU TRÚC DỮ LIỆU VÀ GIẢI THUẬT

Các phép toán cơ bản (tt)

- Kiểm tra ngăn xếp đầy


```
int full (Stack S)
{
    return (S.top == MAX-1);
}
```

Ngăn xếp đầy

Website: <https://hoai.edu.vn> © 2021 Hanoi University of Industry All rights reserved.

CÁU TRÚC DỮ LIỆU VÀ GIẢI THUẬT

Các phép toán cơ bản (tt)

- Bổ sung một phần tử X vào đỉnh ngăn xếp S

Diagram illustrating the push operation on a stack. The stack initially contains elements A, B, C, D with top at index 3. After pushing element E, the stack contains A, B, C, D, E with top at index 4.

Website: <https://hoai.edu.vn> © 2021 Hanoi University of Industry All rights reserved.

CÁU TRÚC DỮ LIỆU VÀ GIẢI THUẬT

Các phép toán cơ bản (tt)

- Bổ sung một phần tử X vào đỉnh ngăn xếp S

- Kiểm tra ngăn xếp đầy
  - Đúng -> Bổ sung không thành công
  - Sai ->
    - Tăng biến top lên 1 đơn vị.
    - Gán giá trị X vào vị trí top mới.
    - Bổ sung thành công.

Website: <https://hoai.edu.vn> © 2021 Hanoi University of Industry All rights reserved.

CẤU TRÚC DỮ LIỆU VÀ GIẢI THUẬT

Các phép toán cơ bản (tt)

- Bổ sung một phần tử X vào đỉnh ngăn xếp S

```
int push(Stack &S, Item X)
{
    if (full(S)) return 0;
    else
    {
        S.top = S.top + 1;
        S.e[S.top] = X;
        return 1;
    }
}
```

© 2021 Hanoi University of Industry All rights reserved 13

CẤU TRÚC DỮ LIỆU VÀ GIẢI THUẬT

Các phép toán cơ bản (tt)

- Lấy phần tử ở đỉnh ngăn xếp S

© 2021 Hanoi University of Industry All rights reserved 14

CẤU TRÚC DỮ LIỆU VÀ GIẢI THUẬT

Các phép toán cơ bản (tt)

- Lấy phần tử ở đỉnh ngăn xếp S

- Kiểm tra ngăn xếp rỗng
  - Đúng -> Lấy không thành công
  - Sai ->
    - Gán giá trị ở đỉnh cho biến Y.
    - Giảm giá trị biến top đi 1 đơn vị.
    - Lấy thành công.

© 2021 Hanoi University of Industry All rights reserved 15

CẤU TRÚC DỮ LIỆU VÀ GIẢI THUẬT

Các phép toán cơ bản (tt)

- Lấy phần tử ở đỉnh ngăn xếp S

```
int pop (Stack &S, Item &Y)
{
    if (empty(S))
        return 0;
    else
    {
        Y = S.e[S.top];
        S.top = S.top - 1;
        return 1;
    }
}
```

© 2021 Hanoi University of Industry All rights reserved 16

CẤU TRÚC DỮ LIỆU VÀ GIẢI THUẬT

4.5.2.3. Ứng dụng ngăn xếp

- Chuyển đổi số thập phân sang dạng nhị phân tương ứng.
- Bài toán gồm các yêu cầu như sau:
  - Nhập số nguyên dương N.
  - Đổi số N sang dạng mã nhị phân tương ứng của nó.
  - In kết quả ra màn hình.

© 2021 Hanoi University of Industry All rights reserved 17

CẤU TRÚC DỮ LIỆU VÀ GIẢI THUẬT

Ứng dụng ngăn xếp (tt)

- Phương pháp chuyển đổi số thập phân sang dạng số nhị phân tương ứng.
  - Chia liên tiếp số nguyên N cho 2 cho đến khi N = 0.
  - Lưu trữ các số dư trong mỗi lần chia.
  - Lấy các số dư theo thứ tự ngược lại của thứ tự chia ta được số nhị phân tương ứng.

Các số dư được lưu như thế nào ?

© 2021 Hanoi University of Industry All rights reserved 18

CẤU TRÚC DỮ LIỆU VÀ GIẢI THUẬT

- Chia số N liên tiếp cho 2 và lưu phần dư trong mỗi lần chia vào ngăn xếp S.
- Với N = 20 ta có:

20 2 10 2 5 2 1 2 2 1 2
0 10 0 5 1 2 0 1 1 0

Stack S: 0, 0, 1, 0, 1, 0

CẤU TRÚC DỮ LIỆU VÀ GIẢI THUẬT

Ứng dụng ngăn xếp (tt)

- Đọc mã nhị phân từ ngăn xếp S và hiển thị ra màn hình.

Stack S: 1, 0, 1, 0, 0

CẤU TRÚC DỮ LIỆU VÀ GIẢI THUẬT

- Cài đặt cấu trúc dữ liệu của bài toán.

- Số nguyên được lưu với kích thước 4 byte = 32 bit, nên N = 32 là kích thước của ngăn xếp.
- Mã nhị phân là các giá trị 0, 1 -> dữ liệu trong ngăn xếp là số nguyên.

```
#define MAX 32
typedef unsigned int MaNhiPhan;
struct Stack
{
    int top;
    MaNhiPhan e[MAX];
};
```

CẤU TRÚC DỮ LIỆU VÀ GIẢI THUẬT

Ứng dụng ngăn xếp (tt)

- Cài đặt hàm chuyển đổi số thập phân sang dạng nhị phân, kết quả lưu trong ngăn xếp S.

```
void change(unsigned long N, Stack &S)
{
    initStack(S);
    while (N > 0 && push(S, N % 2))
    {
        N = N / 2;
    }
}
```

CẤU TRÚC DỮ LIỆU VÀ GIẢI THUẬT

Ứng dụng ngăn xếp (tt)

- Cài đặt hàm đọc mã nhị phân lưu trong ngăn xếp S và hiển thị kết quả ra màn hình.

```
void display(Stack S)
{
    MaNhiPhan Y;
    while (pop(S, Y))
    {
        cout<<Y<<" ";
    }
}
```

CẤU TRÚC DỮ LIỆU VÀ GIẢI THUẬT

Bài tập

- Cài đặt chương trình thực hiện các yêu cầu sau:
  - Cài đặt ngăn xếp lưu trữ danh sách các số nguyên
  - Tạo ngăn xếp chứa n số nguyên (dữ liệu nhập từ bàn phím).
  - Đưa danh sách lên màn hình.
  - Thêm một số nguyên vào đáy ngăn xếp, hiển thị lại ngăn xếp.
  - Xóa số nguyên thứ 2 tính từ đáy ngăn xếp, hiển thị lại ngăn xếp.

CẤU TRÚC DỮ LIỆU VÀ GIẢI THUẬT

TRÂN TRỌNG CẢM ƠN...!

Website: <https://hanoi.edu.vn> © 2021 Hanoi University of Industry. All rights reserved.